

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara , 10 Kânunsani , 1929

Sayı: 111

kiyet yollarını açardı. Yetiştirmek istediği bir gencin en mütevazı bir muvaffakiyeti onun için günlerce bir sevinç ve şetaret kaynağı olurdu. Her hangi bir gencin basit bir muvaffakiyetsizliği kendisini sarsar fakat hiç bir zaman ümitsizlendirmezdi. Ona yeni vasıtalar hazırlar, muvaffakiyet yolları arar ve ekseriyetle de işe alıştırıncaya, muvaffak edinceye kadar uğraşır.

Her vakit zevkle heyecanla «Gençleri yetiştirdik; inkılabın zaferi biri on, onu yüz yapmaktadır» der ve kendisi de hakikaten bunu yapardı.

Son demlerinden bir kaç dakika evel arkadaşlarını sormuştu. Hiç bir vakit dilinden düşürmediği bu «arkadaşlar» sözü onun ağzında çok geniş bir manaya delâlet ederdi. Son defa arkadaşlar diye andığı şey yalnız vekâletin dört duvarı arasındaki iş arkadaşları değildi. O, bu kelime ile her vakit olduğu gibi bütün bir mesleği, bütün bir memleket gençliğini kasetmişti. Son demlerine çok yakın bir anda arkadaşlar demesi onun büyük gençlik kütlesiyle bir veda idi.

Ve Necati Bey âşıkı olduğu gençlikten ayrılmamak, ebedi bir genç kalmak için genç yaşında öldü. Tarih Onu ebediyete kadar Türk ihtilâlinin genç evladı diye anacaktır.

CEVAT

Necati'nin Ölümü

Geçen cumartesi günü odamıza uğradığı zaman karnını oğuşturuyor ve sağ tarafındaki sancıdan şikâyet ediyordu: Yüzünde ıztırobını ifade eden bir solğunluk vardı. Fakat kimin hatırına gelirdi ki bu sancı feci bir ölümle neticelenecek sinsi bir hastalığın başlangıcıdır.

Pazar günü hastalığının apan-

disit olarak teşhis edildiğini, vekâlete gelemeyeceğini öğrendik; ziyaretine koştuk. Yatakta sırt üstü ve hareketsiz yatıyordu; Yüzü kıpkırmızı ve gözleri kanlıydı. Odanın boşluğu evin hazin sessizliği, doktorların telaşlı hareketleri bana birer tehlike işareti gibi geldi; Beynime meş'um bir şüphenin ateşten tırnakları saplandı. Yanından ayrılıken kapunun yanında bir saniye durdum ve ona tekrar baktım; gözlerimiz karşılaştı; Bakışım-dan endişemi anladı mı bilmem fakat gülümsedi ve ruhumu saran karanlığın dağılması için bu tebessüm kâfi geldi. Kendi kendime „hayır! dedim, ölüm ona dokunmağa cesaret edemiyecek..”

Pazartesi günü Sıhhat Yurduna nakledildi. Ameliyat yapıldı, tehlikenin önüne geçildiğini zannediyorduk. Fakat Salı günü, onun bir aydanberi sabırsızlıkla beklediği gün, en ulvî emellerinden birinin tehakkuk edeceği, Millet mekteplerinin açılacağı gün acı hakikatla yüz yüze geldik. Meğer yeni yılın ilk fecri Ankaranın ufuklarını ağartırken Sıhhat Yurdunun küçük bir odasında Türk inklâbının en parlak bir yıldızı sönüyor, üstüne titrediğimiz mert ve asil genç son saatlerini yşıyormuş.

Ölüm onun etrafında gizlice ağını örmüş, fen bu ağı parçalamak için son kudretini sarfettikten sonra aczini anliyerek çekilmiş ve onukani zehirlenmiş; kuvveti tükenmiş olarak ölümle başbaşa bırakmıştı.

Öyle vakti Vekâletin bahçesi önünde iki otomobil durdu, otomobillerden yüzleri sapsarı ve gözleri yaşlı üç arkadaş hıçkırarak indiler ve bize titrek ve ölgün bir sesle kara haberi verdiler: Necati'yi kaybettik.

Demek Necatiyi kaybettik, Necati öldü öyle mi? eyvah... o, ne kudretli ve hayat dolu bir gençti! Vucudu, tuncdan bir kuvvet heykelini andırıyordu; gür sesi,

kayaları önüne katan bir sel gibi oğuldardı, şen kahkahaları kulaklardan gönüllere bir çağlayan gibi dökülürdü; kalbi etrafındakilere ümit ve heyecan dağıtan taşkın bir kaynaktı.

Üç gün içinde o heykel nasıl çöktü, o sel nasıl sustu, o çağlayan nasıl kurudu ve o kaynak nasıl tükendi! Bu havsalaya sığan bir şey değildi. Necati, çok aziz ve sevgili arkadaş, ufulüne nasıl inanabilirdik ki sana hiç yaraşmayan ölümdü!...

* *

2 Kânunusani çarşamba günü.. Hastahanenin bahçesindeyiz. Divarın yanında Türk Bayrağına sarılı bir tabut duruyor. Bahçenin içerisinde mahzun ve elemli bir kalabalık var. Hepsinin kalplerindeki derin acı yüzlerine vurmuş.

Saat on buçuk ... kalabalık kımıldanıyor ve tabut muallimlerin ellerinde başların üzerine yükseliyor! sonra matemli bir insan akışı ve Necatiye onu gönülden sevenlerin bestelediği cenaze marşı : Hıçkırıklar!.....

Yenişehir caddesindeki köprü-nün üzerinde duruyoruz. Kalabalık, yolun iki tarafına çekiliyor Ve çok sevdiği türk askerleri, omuzlarında silahları tersine asılmış, onu son defa selamlıyor. Tabut otomobile yerleştiriliyor.

İşte mezarlığa geldik.. Tabut musallanın üzerine indirildi, şimdi garp cephesi kahramanının erkek sesini işitiyoruz ; Necatiyi anlatıyor, ne güzel ve ne canlı anlatıyor, Necati tamamen odur. Sevgili Başvekilin anlattığı adamdır. İzmirin, varlığı hiç bir kirli benek taşımayan, gözleri yıldızlarda olan temiz, mefküreci ve yiğit çocuğu!...

Harp meydanlarının şanlı ve muzaffer kumandanının sesi nutkunun sonuna doğru teessürden titremeğe başladı. O vakit göğüsler boşanmak için kabardı ve gözlerle mendiller kapandı.

Mehmet Emin, uzun bir hıçkı-

rığa benziyen heyecanlı hitabesini söylerken bana öyle geldi ki Necati, kuvvtli ve dinç omuzlariyle tabutun kapağını fırlatıp atacak, geniş göğsünü göklere kanat açmak istiyen bir şahin gibi gererek haykıracak : susunuz, aziz dostlar, sevgili arkadaşlar! ölümü yendim ve işte hayata dönüyorum!... Heyhat! tabut yerinde duruyor, feryat ve iniltilere cevap gelmiyor....

Son dakikalar!.... artık onu mezara bırakıyoruz. İki ay evvel Annesinin henüz çiçekleri kurumamış mezarının yanında açılmış dar bir çukur!... Necati ebedî uykusunu bu karanlık çukurdan uyuyacak!... Dar ve karanlık yerleri sevmiyen, nura ve enğinliğe aşık olan canlı ve Hareketli Necati buraya nasıl sığacak!...

Onun ağır ağır indirildiğini görüyoruz, gözlerimiz yaşla buğulu.. taş kesilmiş gibiyiz.... Tabut yerleştirildi... kürekler çukuru doldurmaya başladı ve bir az sonra çelenklerle örtülü küçük bir toprak yığını belirdi : Necati'nin maddî varlığından yer yüzünde kalan biricik işaret!

Kalabalık ağır ağır dağıldı. Ve biz, üç yıl onunla en samimî bir dostluk havası içinde yaşayan, onun heyecanlarını, emellerini paylaşan, necip maneviyetinden gıda alan mesaî arkadaşları, ayrıldan evel mezarının etrafında bir muhabbet ve hörmet halkası olduk. Ve onu son defa olarak selâmladık. Allaha ısmarladık Necati, Büyük liderinin sana hitabeden son sözleri bizim yeminimizdir. Cansız bileklerinde sallanan vazife bayrağını kavrayıp daha yüksek- lere dalgalandıracağız... ve senin dileğini yerine getireceğiz.

RİDVAN NAFİZ

Mustafa Necati Bey

On sene evvel Mustafa Necati Bey yirmi altı yaşında bir gençti. Ovakıt atına atladı ve yüz bin kişilik bir ordu ile boğuşmağa girişen on kişilik bir ordunun mücahede safına atıldı. Biraz sonra da nasıl mananın

maddeyi ram ettiğini ve hürriyetin zencirleri parçaladığını ispat eden hakim ve muzaffer iradenin muradını tahakkuk ettirmeğe yemin edenlerin safına katıldı.

Yirmi sekiz yaşında isyan bastırdı, adaletin kılıncını takındı ve adalet dağıttı.

Cephe gerisinde emniyet kuran ve cephe kurtaranlardandı.

İnönünde, Sakaryada şehit düşen, Dumlupunarda, İzmir yollarında zulüm ve kıtal orduları boğan Mustafa Necatiler vatanı kurtardıktan sonra, Necati de kurtulan vatanın yarımını büyük ve mes'ut yapmak için tali ve mukadderatın kendisine lâayık gördüğü vazifeleri yükledi.

Üç sene evvel otuz üç yaşında yarınki Türkiyeyi ibda edecek san'atkârların: mürebbilerin başına geçti.

İradesi uzviyetini bir şehsuvarın atını kullandığı gibi kullanan bu adam, Mürebbilere iradenin, vasıtalara nasıl tasarruf edebileceğini ve onları nasıl halkedebileceğini öğretti.

Kavrayan zekâsının kudretini aksettiren gözleriyle ümit ve kuvvetlilik hissi telkin eder, kardeşim derken kardeşlerinin saçlarını ve omuzlarını okşayan elleri yorgunlukları dindirir, ruhunun ateşile etrafındakileri ısıtırdı.

Mektep sırasından hoca kürsüsüne, kürsüden gaza atına, hakim sandalyasından millet kürsüsüne, oradan da yarınki Türkiyenin mimarlığına iş yaparak, kalp fethederek atlayan ve yükselen bu adam otuz altıncı yaşında altı gün evvelde fenadan bakaya atladı. On senede kendisine yükselebimiş olanı, ebediylik kucasına aldı.

Mustafa Necati dün bir vücuttu bu gün bir fikir olmuştur, dün yerde dolaşıyordu bu gün kalplerde taşınıyor, arkasından ağılayanlardan bir çoklarının mevcut olmayacağı günlerde o kuvvet ve heyecan doğuran bir hatıra, taziz ve tevkır edilen bir remz olarak diri kalacaktır.

REŞAT ŞEMSETTİN

Ahlakçı, insanlara vicdanlarının sisli yerlerinde geçen şeylere dikkat yollarını gösterir; inkılâp- çının rolü de batıl fikirlere, göreneğe bağlanıp kalmış olanları sarsmak ve hakikata iadeye çalışmaktır. Kendisinde mevcut olan derin şeniyet hissi ile Necati Bey, maarifimizin vustailikten kurtulmak hususundaki temayül- lerine şiddetli bir cereyan verdi. Her sabah meslek arkadaşlarına yeni fikirleri getirir, bunları uzun müddet münakaşa eder, nakıs görüşleri tamamlardı. Kitabî bir felsefe kültürünün vermediği hikmeti ona, hayat ve hadisat ile yaptığı yakın temaslar temin etmişti: her hangi bir işin yürü- meyen taraflarını isabetle görür- dü; fer'î mes'eleler mevzu bahis olunca bunları ana hatlara irca etmeği bilirdi. Arkadaşlar üzerinde sultasını temin eden şey, onun sarî olan muhabbeti idi. Tehevvür nasıl tehevvürü davet ederse, âşk da öylece aşkı doğu- ruyor. Necati Bey korkmadığı gibi korkutmazdı da. Kinsiz de- ğildi, fakat insanlardan ziyade fenalıklara ve hatalara kin bağ- lardı. Bu cihetledir ki her kesi sevebiliyordu. Münhasır muhab- betlerden mümkün olduğu kadar uzaktı; bunu samimiyetsizliğine atfedenler, şümüllü muhabbetle- rin ne neviden bir seviye ifade ettiğini bilmeyenlerdir. Sempatile- rine ve antipatilerine mağlubi- yetin bir şef için ne müthiş bir sukut vasıtası olduğu düşünülür- se, onun bu hususiyetini muvaf- fakkiyetlerinin bellibaşlı âmili olarak kabul etmek lâzım gelir.

Her zaman «daha mütekâmili» hedef bilirdi. Eyi neticelere va- sıl olduğ gün büyük memnuni- yetlerle güler, kendisinin yahut yanındakinin dizine şiddetli bir şamar indirir, kendisinden emin bir zekânın müstehzi edasiyle sorardı; = Napacaz bu işleri?

KADRI